

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашик В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

Щодо хибного знання, то, як ми бачимо, воно може бути результатом або помилки, або свідомого спотворення істини чи небажання її прийняти. У першому випадку хибне знання, чи його неточності, виправляють обговоренням у процесі комунікації засобами раціональної аргументації, в іншому — сподівання на взаєморозуміння марні. Адже навмисне спотворення істини має свою причину в невизнанні можливості досягнення консенсусу стосовно існування суспільної істини як всезагальної категорії, тісно пов'язаної з моральністю, необхідністю визнання іншого рівним собі. До речі, друга позиція мовою філософії формульована як ситуація постправди, а в суспільній свідомості пересічних громадян, як часто висловлюються, така «істина» звучить як «не все так однозначно».

Як би там не було, але коли йдеться про істинну комунікацію, правдивий пошук спільної, колективної істини, то не дивно, що до учасників дискусії висувають певні вимоги, що стосуються дотримання моральних принципів і здатності кожного з учасників до самостійного критичного мислення.

Самостійне критичне мислення передбачає вміння оперувати поняттями, добиратися до основи, джерела змін, які відбуваються в суспільстві. А це так чи інакше пов'язано з виявленням протиріччя. Оперування ж ним є вмінням вести діалог із собою, здатністю зважувати всі «за» і «проти» і не застрягати в них, а доводити їх до вирішення. Тоді зникає «неоднозначність», невизначеність і результатом такого внутрішнього самовизначення стає здатність брати участь в обговоренні проблем суспільного розвитку на рівні з іншими, які дотримуються таких самих принципів. Без дотримання загальних моральних норм ні комунікація, ні вироблення спільних рішень неможливі.

*ЗІНЧИНА О. Б., канд. соц. наук,
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна*

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В ІНТЕРНЕТ-СПІЛКУВАННІ

Інтернет-комунікація стає все більш поширеною в сучасному світі, забезпечуючи швидкий і зручний обмін інформацією на будь-якій відстані. Більш того, сьогодні розширило горизонти застосування можливостей всесвітньої мережі, адже пандемія COVID-19, а згодом і повномасштабне вторгнення змусили перевести в медіапростір ті сфери діяльності, які ще нещодавно

проходили «наживо». До онлайн-навчання, консультацій лікарів, психологів, юристів, інтернет-шопінгу, оформлення та укладення угод, онлайн-зайнятості тощо задіяно мільйони людей.

Однак для того щоб ефективно взаємодіяти в цьому середовищі, як і за інших форм спілкування, необхідно володіти комунікативною компетентністю – здатністю правильно і результативно спілкуватися з іншими людьми. В умовах інтернет-комунікації ця навичка набуває особливого значення, оскільки багато традиційних засобів взаємодії, таких як невербальна комунікація або інтонація голосу, часто є недоступними.

Комунікативну компетентність можна визначити як комплекс знань, умінь і навичок, що дає змогу людині ефективно спілкуватися з іншими людьми в різних ситуаціях і за допомогою різних засобів комунікації. Вона включає знання мови та правил її використання в будь-яких контекстах; уміння адаптувати свою комунікацію залежно від ситуації, аудиторії та мети спілкування; здатність розуміти культурні й соціальні особливості співрозмовників; навички активного слухання та розуміння невербальних сигналів.

У контексті інтернет-спілкування ці аспекти доповнені новими викликами, адже воно відрізняється від традиційного живого спілкування низкою факторів, що впливають на процес передавання та сприйняття інформації:

- відсутність безпосередньої реакції. В інтернет-спілкуванні часто немає можливості миттєво отримати зворотний зв'язок або спостерігати реакцію співрозмовника (виняток – відеозв'язок). Це може призвести до непорозумінь, якщо комунікатор не має достатніх навичок чіткого й однозначного передавання своїх думок;

- формальність і неформальність мови. Інтернет-спілкування поєднує формальні і неформальні форми комунікації. Наприклад, ділове листування потребує використання формальної мови, тоді як у чатах або соціальних мережах часто використовують неформальну, розмовну мову. Комунікативно компетентна людина повинна вміти змінювати стиль відповідно до контексту;

- мовленнєві скорочення та емодзі. У текстовому спілкуванні активно використовують скорочення слів, аббревіатури та емодзі. Важливо розуміти, коли доречно використовувати такі засоби, щоб не викликати непорозумінь або не знизити рівень спілкування;

- асинхронність. У багатьох випадках інтернет-спілкування є асинхронним, тобто відповіді на повідомлення можуть приходити із затримкою. Це створює необхідність чітко формулювати думки, щоб уникнути плутанини у великих розмовах.

Отже, комунікативна компетентність в інтернет-просторі охоплює декілька важливих складових, кожна з яких має свої специфічні риси. Так, *лінгвістична*

компетентність як здатність використовувати мову для передавання інформації включає знання граматики, лексики та правопису. На жаль, багато користувачів мережі нехтує правописом при інтернет-листуванні, однак це не йде на користь нікому: ні комунікатору, який у такий спосіб демонструє своє невігластво, ні реципієнту, який у нетрях помилок втрачає сенс повідомлення, ні самій мові, яка спрощується та паплюжиться.

Соціолінгвістична компетентність як складова комунікативної, пов'язана зі знанням соціальних норм, що регулюють спілкування. Інтернет дає можливість спілкуватися з людьми з різних культур і соціальних верств, тому важливо враховувати, що одна і та сама фраза, фотографія, рисунок можуть мати різне значення для різних аудиторій. Наприклад, важливо розуміти культурні нюанси використання гумору, сарказму або іронії, оскільки ці елементи можуть бути сприйняті по-різному.

Дискурсивна компетентність як здатність будувати зв'язне повідомлення, яке є зрозумілим і логічно структурованим, є особливо важливою в інтернет-спілкуванні, оскільки повідомлення, що надсилають, часто є короткими, і неправильна організація думок може призвести до того, що співрозмовник не зрозуміє суть комунікації.

Стратегічна компетентність – це здатність знаходити шляхи подолання комунікативних труднощів. У випадку виникнення бар'єрів в інтернет-спілкуванні стратегічна компетентність допомагає знайти способи їх подолання, наприклад, за допомогою техніки активного слухання. Тому завжди треба бути готовим до адаптації свого стилю спілкування залежно від співрозмовника та ситуації.

Отже, комунікативна компетентність в інтернет-спілкуванні є невід'ємною складовою сучасної взаємодії між людьми. Вона включає не лише знання мовних правил, але й розуміння соціальних, культурних і дискурсивних аспектів комунікації. Розвиток цієї компетентності допомагає не тільки уникати непорозумінь, але й робить інтернет-спілкування більш ефективним і приємним. Уміння адаптувати свій стиль спілкування, критично мислити і враховувати особливості інтернет-середовища є ключовими для успішної взаємодії в цифровому світі.

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.